

Nr. 10 Constantin Film Verleih

Hof van Justitie van de EU

9 juli 2020, IEF 19318; ECLI:EU:C:2020:542

Onder het begrip ‘adressen’ in artikel 8 lid 2 onder a) van Richtlijn 2004/28/EG vallen geen e-mailadressen, telefoonnummers of IP-adressen.

In zaak C-264/19,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland) bij beslissing van 21 februari 2019, ingekomen bij het Hof op 29 maart 2019, in de procedure

Constantin Film Verleih GmbH

tegen

**YouTube LLC,
Google Inc.,**

Wijst

HET HOF (Vijfde kamer),

samengesteld als volgt: E. Regan, kamerpresident, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič (rapporteur) en C. Lycourgos, rechters, advocaat-generaal: H. Saugmandsgaard Øe, griffier: M. Krausenböck, administrateur, gezien de stukken en na de terechtzitting op 12 februari 2020, gelet op de opmerkingen van:

- Constantin Film Verleih GmbH, vertegenwoordigd door B. Frommer, R. Bisle en M. Hügel, Rechtsanwältin,
- YouTube LLC en Google Inc., vertegenwoordigd door J. Wimmers en M. Barudi, Rechtsanwältin,
- de Europese Commissie, vertegenwoordigd door G. Braun, T. Scharf, S.L. Kaléda en H. Kranenborg als gemachtigden, gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 2 april 2020, het navolgende

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten (PB 2004, L 157, blz. 45, met rectificatie in PB 2004, L 195, blz. 16).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Constantin Film Verleih GmbH, een in Duitsland gevestigde distributeur

van films, enerzijds, en YouTube LLC en Google Inc., die zijn gevestigd in de Verenigde Staten, anderzijds, over de door Constantin Film Verleih van deze twee vennootschappen geëiste gegevens met betrekking tot de e-mailadressen, de IP-adressen en de mobiele telefoonnummers van gebruikers die inbreuk hebben gemaakt op haar intellectuele-eigendomsrechten.

Toepasselijke bepalingen

[...]

Hoofdgeding en prejudiciële vragen

13 Constantin Film Verleih beschikt in Duitsland over exclusieve gebruiksrechten op onder meer de cinematografische werken „Parker” en „Scary Movie 5”.

14 In de loop van 2013 en 2014 zijn deze werken geüpload op de website www.youtube.com, een door YouTube geëxploiteerd platform dat gebruikers de mogelijkheid geeft om video's te publiceren, te kijken en te delen (hierna: „platform YouTube”). Zo zijn deze werken op dat platform tienduizenden keren bekeken.

15 Constantin Film Verleih verlangt van YouTube en Google, de moedermaatschappij van YouTube, dat zij haar een reeks gegevens verschaffen over elk van de gebruikers die deze werken heeft geüpload (hierna: „betrokken gebruikers”).

16 De verwijzende rechter merkt dienaangaande op dat gebruikers die video's op het platform YouTube willen uploaden, zich eerst bij Google moeten registreren met een gebruikersaccount. Voor het openen van dit account is uitsluitend een naam, een e-mailadres en een geboortedatum van deze gebruikers vereist. Deze gegevens worden gewoonlijk niet geverifieerd en er wordt niet verzocht om het postadres van de gebruiker. Om video's van meer dan 15 minuten op het platform YouTube te kunnen publiceren, moet de gebruiker echter een mobiel telefoonnummer opgeven waarop hij een voor die publicatie noodzakelijke activeringscode kan ontvangen. Bovendien geven de gebruikers van het platform YouTube volgens de gemeenschappelijke algemene voorwaarden voor gebruik en gegevensbescherming van YouTube en Google toestemming voor de opslag van serverlogboeken, met inbegrip van het IP-adres, de datum en het tijdstip van gebruik, en de verschillende zoekopdrachten, en voor het gebruik op groepsniveau van deze gegevens.

17 Nadat de partijen in het hoofdgeding unaniem hadden verklaard dat het geding in eerste aanleg betreffende de namen en de postadressen van de betrokken gebruikers formeel was afgedaan, heeft Constantin Film Verleih, die enkel fictieve gebruikersnamen had ontvangen, verzocht dat YouTube en Google worden gelast haar aanvullende gegevens te verschaffen.

18 Deze aanvullende gegevens hebben betrekking op, ten eerste, de door de betrokken gebruikers voor het uploaden van de bestanden gebruikte e-mailadressen, mobiele telefoonnummers en IP-adressen, samen met het exacte moment waarop deze bestanden

werden geüpload, met vermelding van de datum en het tijdstip, met inbegrip van de minuten, de seconden en de tijdzone, oftewel het tijdstip van het uploaden en, ten tweede, het IP-adres dat deze gebruikers het laatst hebben gebruikt om via hun Google-account toegang te krijgen tot het platform YouTube, eveneens met het exacte moment van toegang, met vermelding van de datum en het tijdstip, met inbegrip van de minuten, de seconden en de tijdzone, oftewel het tijdstip van toegang.

19 Bij vonnis van 3 mei 2016 heeft het Landgericht Frankfurt am Main (rechter in eerste aanleg Frankfurt am Main, Duitsland) het verzoek van Constantin Film Verleih afgewezen. Bij arrest van 22 augustus 2018 heeft het Oberlandesgericht Frankfurt am Main (hoogste rechterlijke instantie van de deelstaat Hessen, Frankfurt am Main, Duitsland), waarbij laatstgenoemde hoger beroep had ingesteld, diens verzoek evenwel gedeeltelijk ingewilligd en YouTube en Google veroordeeld tot het verstrekken van de e-mailadressen van de betrokken gebruikers, en dit hoger beroep verworpen voor het overige.

20 Met haar beroep in *Revision* bij de verwijzende rechter, het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland), houdt Constantin Film Verleih vast aan haar vordering dat YouTube en Google worden veroordeeld om haar de mobiele telefoonnummers en IP-adressen van de betrokken gebruikers te verstrekken. Met hun eigen beroep in *Revision* verzoeken YouTube en Google hunnerzijds om volledige afwijzing van de vordering van Constantin Film Verleih, ook waar deze betrekking heeft op de verstrekking van de e-mailadressen van de betrokken gebruikers.

21 De verwijzende rechter is van oordeel dat de uitkomst van deze twee beroepen in *Revision* afhangt van de uitlegging van artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48 en in het bijzonder van het antwoord op de vraag of de door Constantin Film Verleih gevraagde aanvullende gegevens onder het begrip „adressen” in de zin van deze bepaling vallen.

22 In deze omstandigheden heeft het Bundesgerichtshof de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen gesteld:

- „1) Omvatten de adressen van de producenten, fabrikanten, distributeurs, leveranciers en andere eerdere bezitters van de goederen of diensten, alsmede van de beoogde groot- en kleinhandelaren, zoals bedoeld in artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn [2004/48], die behoren tot de informatie die uit hoofde van artikel 8, lid 1, ervan, naargelang passend, dient te worden verstrekt, ook
- a) de e-mailadressen van de gebruikers van de diensten en/of
  - b) de telefoonnummers van de gebruikers van de diensten, en/of
  - c) de door de gebruikers van de diensten voor het uploaden van de inbreukmakende bestanden benutte IP-adressen met inbegrip van het precieze tijdstip van uploaden?

2) Indien de eerste vraag, onder c), bevestigend wordt beantwoord:

Behoort tot de volgens artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn [2004/48] te verstrekken informatie ook het IP-adres dat door de gebruiker, die eerder inbreukmakende bestanden heeft geüpload, het laatst werd benut om toegang te krijgen tot zijn Google-/YouTube-gebruikersaccount, tezamen met het precieze tijdstip van toegang, ongeacht of bij die laatste toegang al dan niet inbreuken [op intellectuele-eigendomsrechten] zijn gepleegd?”

Beantwoording van de prejudiciële vragen

23 Met zijn vragen, die samen moeten worden onderzocht, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48 aldus moet worden uitgelegd dat het begrip „adressen” met betrekking tot een gebruiker die bestanden heeft geüpload die inbreuk maken op een intellectuele-eigendomsrecht, ziet op het e-mailadres en het telefoonnummer van deze gebruiker en het IP-adres dat is gebruikt om deze bestanden te uploaden of het IP-adres dat is gebruikt bij de laatste toegang van deze gebruiker tot zijn gebruikersaccount.

24 In casu staat vast dat YouTube en Google op commerciële schaal diensten verlenen die door de in het hoofdgeding betrokken gebruikers zijn gebruikt voor inbreukmakende activiteiten, namelijk het ten nadele van Constantin Film Verleih uploaden op het platform YouTube van bestanden die beschermde werken bevatten. Het hoofdgeding betreft de weigering van deze vennootschappen om bepaalde door Constantin Film Verleih verlangde gegevens met betrekking tot deze gebruikers te verstrekken, in het bijzonder hun e-mailadressen, telefoonnummers en de door hen zowel bij het uploaden van de betrokken bestanden als bij de laatste toegang tot hun Google-/YouTube-account gebruikte IP-adressen. Zoals uit de verwijzingsbeslissing blijkt en overigens in het kader van de onderhavige zaak niet wordt betwist, hangt de uitkomst van het hoofdgeding af van de vraag of deze gegevens onder het begrip „adressen” in de zin van artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48 vallen.

25 Dienaangaande zij er vooraf aan herinnerd dat in artikel 8, lid 1, onder c), van richtlijn 2004/48 is bepaald dat de lidstaten ervoor zorg dragen dat de bevoegde rechterlijke instanties tijdens een gerechtelijke procedure wegens inbreuk op een intellectuele-eigendomsrecht, op gerechtvaardigd en redelijk verzoek van de eiser kunnen gelasten dat informatie over de herkomst en de distributiekanaalen van de goederen of diensten die inbreuk maken op een intellectuele-eigendomsrecht, wordt verstrekt door de inbreukmaker en/of door een andere persoon die op commerciële schaal diensten die bij inbreukmakende handelingen worden gebruikt, blijkt te verlenen.

26 Artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48 preciseert dat de in lid 1 van dit artikel bedoelde informatie naargelang passend de naam en het adres van de producenten, fabrikanten, distributeurs, leveranciers en andere eerdere bezitters van de goederen of diensten, alsmede van de beoogde groot- en kleinhandelaren omvat.

27 Hieruit vloeit voort dat de lidstaten krachtens artikel 8 van richtlijn 2004/48 ervoor moeten zorgen dat de bevoegde rechterlijke instanties in een situatie zoals aan de orde in het hoofdgeding de exploitant van het online platform kunnen gelasten de naam en het adres te verstrekken van de in lid 2, onder a), van dat artikel bedoelde personen die op dat platform zonder toestemming van de houder van het auteursrecht een film hebben geüpload.

28 Met betrekking tot de vraag of het begrip „adressen” in de zin van artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48 ook ziet op de e-mailadressen, telefoonnummers en IP-adressen van deze personen, moet worden geconstateerd dat, aangezien deze bepaling voor de vaststelling van de betekenis en de draagwijdte ervan niet uitdrukkelijk verwijst naar het recht van de lidstaten, het begrip „adressen” een Unierechtelijk begrip vormt dat in de regel in de gehele Unie autonoom en uniform moet worden uitgelegd (zie naar analogie arrest van 29 juli 2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, punt 62 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

29 Daar richtlijn 2004/48 dit begrip niet definieert, moet voorts de betekenis en de draagwijdte ervan worden bepaald naar de in de omgangstaal gebruikelijke betekenis ervan, met inachtneming van de context waarin het wordt gebruikt en de doelstellingen die worden nagestreefd door de regeling waarvan het deel uitmaakt en, in voorkomend geval, de ontstaansgeschiedenis ervan (zie in die zin arresten van 29 juli 2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, punt 65, en 19 december 2019, Nederlands Uitgeversverbond en Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punt 38 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

30 Wat in de eerste plaats de gebruikelijke betekenis van het begrip „adres” betreft, moet, zoals de advocaat-generaal in de punten 30 en 33 van zijn conclusie heeft opgemerkt, worden vastgesteld dat dit begrip in de omgangstaal enkel betrekking heeft op het postadres, dat wil zeggen iemands woon- of verblijfplaats. Hieruit volgt dat dit begrip, wanneer het – zoals in artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48 – zonder nadere precisering wordt gebruikt, geen betrekking heeft op het e-mailadres, het telefoonnummer of het IP-adres.

31 In de tweede plaats sluit deze vaststelling aan bij de voorbereidende werkzaamheden die tot de vaststelling van richtlijn 2004/48 hebben geleid en in het bijzonder het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende maatregelen en procedures om de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten te waarborgen van 30 januari 2003 [COM(2003) 46 definitief], het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 29 oktober 2003 (PB 2004, C 32, blz. 15), en het verslag van het Europees Parlement van 5 december 2003 (A5-0468/2003) over dit voorstel. Zoals de advocaat-generaal in punt 37 van zijn conclusie heeft opgemerkt en de Commissie voor het Hof heeft betoogd, bevatten zij namelijk geen enkele aanwijzing dat het begrip „adres” in artikel 8, lid 2, onder a), van deze richtlijn aldus moet worden begrepen dat het niet alleen ziet op het postadres, maar ook op het e-mailadres, het telefoonnummer of het IP-adres van de betrokken personen.

32 In de derde plaats wordt deze uitlegging bevestigd door de context waarin het betrokken begrip wordt gebruikt.

33 Zoals de advocaat-generaal in punt 35 van zijn conclusie heeft opgemerkt, blijkt namelijk uit de bestudering van andere Unierechtelijke handelingen betreffende het e-mailadres of het IP-adres, dat in geen van deze handelingen het begrip „adres” zonder nadere precisering wordt gebruikt ter aanduiding van het telefoonnummer, het IP-adres of het e-mailadres.

34 In de vierde plaats is de in de punten 31 tot en met 33 van het onderhavige arrest gegeven uitlegging ook in overeenstemming met het doel van artikel 8 van richtlijn 2004/48, gelet op de algemene doelstelling van deze richtlijn.

35 Dienaangaande is het juist dat met het in artikel 8 van deze richtlijn vastgelegde recht op informatie wordt beoogd uitvoering en invulling te geven aan het in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten neergelegde grondrecht op een doeltreffende voorziening in rechte en aldus ervoor te zorgen dat het grondrecht op eigendom, waartoe het in artikel 17, lid 2, van het Handvest beschermde intellectuele-eigendomsrechten behoort, ten volle wordt uitgeoefend (arrest van 16 juli 2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, punt 29), door de houder van een intellectuele-eigendomsrecht in staat te stellen te achterhalen wie inbreuk maakt op dit recht en de nodige maatregelen ter bescherming van dit recht te nemen (zie in die zin arrest van 18 januari 2017, NEW WAVE CZ, C-427/15, EU:C:2017:18, punt 25).

36 Bij de vaststelling van richtlijn 2004/48 heeft de Uniewetgever er evenwel voor gekozen om een minimumharmonisatie inzake de eerbiediging van de intellectuele-eigendomsrechten in het algemeen tot stand te brengen (zie in die zin arrest van 9 juni 2016, Hansson, C-481/14, EU:C:2016:419, punt 36). Deze harmonisatie is in artikel 8, lid 2, van deze richtlijn dus beperkt tot nauwkeurig omschreven informatie.

37 Bovendien moet worden opgemerkt dat richtlijn 2004/48 tot doel heeft een juist evenwicht tot stand te brengen tussen enerzijds het belang dat de houders van intellectuele-eigendomsrechten hebben bij de bescherming van hun rechten, neergelegd in artikel 17, lid 2, van het Handvest van de grondrechten, en, anderzijds, de bescherming van de belangen en grondrechten van de gebruikers van beschermd materiaal alsmede van het algemeen belang (zie naar analogie arresten van 29 juli 2019, Funke Medien NRW, C-469/17, EU:C:2019:623, punt 57; 29 juli 2019, Pelham e.a., C-476/17, EU:C:2019:624, punt 32, en 29 juli 2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, punt 42).

38 Wat meer in het bijzonder artikel 8 van richtlijn 2004/48 betreft, heeft het Hof reeds geoordeeld dat deze bepaling beoogt de eerbiediging van verschillende rechten, met name het recht van de rechthebbenden op informatie en het recht op bescherming van de persoonsgegevens van de gebruikers, met elkaar in overeenstemming te brengen (zie in die zin arrest van 16 juli 2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, punt 28).

39 Ten slotte moet worden verduidelijkt dat uit de voorgaande overwegingen weliswaar voortvloeit dat artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48 de lidstaten niet verplicht om te voorzien in de mogelijkheid voor de bevoegde rechterlijke instanties om tijdens een gerechtelijke procedure wegens inbreuk op een intellectuele-eigendomsrecht te gelasten dat het e-mailadres, het telefoonnummer of het IP-adres van de in deze bepaling bedoelde personen wordt verstrekt, maar dat de lidstaten wel in een dergelijke mogelijkheid mogen voorzien. Zoals blijkt uit de bewoordingen van artikel 8, lid 3, onder a), van deze richtlijn heeft de Uniewetgever immers uitdrukkelijk voorzien in de mogelijkheid voor de lidstaten om de houders van intellectuele-eigendomsrechten ruimere rechten op informatie toe te kennen, mits daarbij evenwel een juist evenwicht tussen de verschillende betrokken grondrechten wordt verzekerd en de andere algemene beginselen van het Unierecht, zoals het evenredigheidsbeginsel, worden geëerbiedigd (zie in die zin beschikking van 19 februari 2009, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, C-557/07, EU:C:2009:107, punt 29, en arrest van 19 april 2012, Bonnier Audio e.a., C-461/10, EU:C:2012:219, punt 55).

40 Gelet op een en ander dient op de gestelde vragen te worden geantwoord dat artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48 aldus moet worden uitgelegd dat het daarin opgenomen begrip „adressen” met betrekking tot een gebruiker die bestanden heeft geüpload die inbreuk maken op een intellectuele-eigendomsrecht, niet ziet op het e-mailadres en het telefoonnummer van deze gebruiker en het IP-adres dat is gebruikt om deze bestanden te uploaden of het IP-adres dat is gebruikt bij de laatste toegang van deze gebruiker tot zijn gebruikersaccount.

Kosten

41 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechter over de kosten heeft te beslissen. De door andere wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Vijfde kamer) verklaart voor recht:

Artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten moet aldus worden uitgelegd dat het daarin opgenomen begrip „adressen” met betrekking tot een gebruiker die bestanden heeft geüpload die inbreuk maken op een intellectuele-eigendomsrecht, niet ziet op het e-mailadres en het telefoonnummer van deze gebruiker en het IP-adres dat is gebruikt om deze bestanden te uploaden of het IP-adres dat is gebruikt bij de laatste toegang van deze gebruiker tot zijn gebruikersaccount.

Mr. M.E. Kingma is advocaat te Amsterdam (Höcker Advocaten) en redacteur van dit blad.

Het Europese auteursrecht en ook de handhaving ervan is aan het moderniseren, maar dat gaat niet zonder slag of stoot. De Europese commissie heeft met de strategie voor een digitale eengemaakte markt een pakket aan wetgeving geïntroduceerd waarmee het auteursrecht aangepast wordt aan digitale ontwikkelingen, zoals social media, video-on-demand en online onderwijs. Het Hof van Justitie, dat toch vooral bestaat uit boomers, leek mee te gaan in de modernisering in bijvoorbeeld het arrest *VOB/Leenrecht*¹, waar het Hof concludeerde dat het uitlenen van een digitale kopie van een e-book onder het begrip ‘uitlening’ valt, en de A-G bepleitte om bij de uitleg van wettelijke bepalingen rekening te houden met ‘de ontwikkelingen die zich voordoen op het vlak van de technologie, de markt en het gedrag, zodat deze handelingen niet vanwege een te strikte uitlegging achter de feiten aanlopen’.² In *Constantin Film Verleih* kiest het Hof echter weer voor een gedateerde, en zeer onpraktische, uitleg van de wet.

De zaak die aan de Duitse rechter voorlag was aanhangig gemaakt door Constantin Film Verleih, rechthebbende op de films ‘Parker’ en ‘Scary Movie 5’. Deze films waren zonder toestemming op YouTube geüpload en daar tienduizenden keren bekeken voordat zij werden verwijderd. Constantin Film Verleih vordert op grond van artikel 8 van de Handhavingsrichtlijn³ afgifte van gegevens over de identiteit van de uploaders, om deze direct aan te kunnen spreken. YouTube verstrekt enkel de (fictieve) gebruikersnaam van de uploaders, en stelt zich op het standpunt dat zij verder alleen maar gehouden is de postadressen te verstrekken, maar dat zij die niet heeft. Daar kan Constantin Film Verleih natuurlijk niets mee, dus vordert zij afgifte van de e-mailadressen, mobiele telefoonnummers en IP-adressen van de gebruikers. De zaak komt terecht bij het Bundesgerichtshof, dat aan het Hof van Justitie vraagt of deze gegevens onder het begrip ‘adres’ in artikel 8 van de Handhavingsrichtlijn vallen.

Het Hof van Justitie oordeelt dat ‘adres’ een Unierechtelijk begrip is en, omdat de richtlijn geen definitie van dit begrip geeft, de betekenis moet worden bepaald naar de in de omgangstaal gebruikelijke betekenis van dit begrip, de context en doelstellingen van de richtlijn en de ontstaansgeschiedenis van de richtlijn. Het Hof verwijst vervolgens naar A-G Saugmandsgaard Øe, die concludeerde dat het begrip ‘adres’ enkel betrekking heeft op een postadres.⁴ De A-G

1 HvJ EU 10 november 2016, C-174/15, ECLI:EU:C:2016:856.

2 Concl.A-G M. Szpunar van 16 juni 2016 in zaak C-174/15, ECLI:EU:C:2016:459, punt 27.

3 Richtlijn 2004/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten.

4 Concl.A-G H. Saugmandsgaard Øe van 2 april 2020 in zaak C-264/19, ECLI:EU:C:2020:261.

heeft om te bepalen wat de in de omgangstaal gebruikelijke betekenis van 'adres' is, gekeken naar de definitie in het woordenboek van de Académie Française.⁵ Dat is ongelukkig voor de rechthebbenden, want als de A-G ook een ander woordenboek had opengeslagen (zoals bijvoorbeeld de A-G in *Deckmyn*, die vijf woordenboeken raadpleegde⁶), was hij misschien wel tot een andere conclusie gekomen. In de Van Dale staat bijvoorbeeld: 'aanduiding waar iets zich bevindt, waar iem. woont: straat, huisnummer, postcode en woonplaats' én 'code die een plaats op een schijf, in een netwerk aangeeft: e-mailadres, internetadres'. In Merriam-Webster staat: 'a place where a person or organization may be communicated with'. Maar het Hof neemt de vaststelling van de A-G over, en stelt vast dat de gebruikelijke betekenis van 'adres' beperkt is tot 'iemand's woon- of verblijfplaats'.

Het Hof van Justitie concludeert daarnaast dat de voorbereidende werkzaamheden tot vaststelling van de richtlijn geen enkele aanwijzing bevatten dat onder 'adres' ook het e-mailadres, telefoonnummer of IP-adres van een betrokken persoon vallen. Het Hof gebruikt dit als argument voor het oordeel dat deze dus niet onder de definitie van 'adres' kunnen vallen. Interessant, omdat het Hof in *VOB/Leenrecht* het feit dat er in de ontstaansgeschiedenis van Richtlijn 92/100 niets was gezegd over uitlening van digitale kopieën van boeken, juist als argument gebruikt om tot de conclusie te komen dat uitlenen van e-books onder het begrip 'uitlening' valt. In *VOB/Leenrecht* hecht het Hof daarbij belang aan het feit dat e-books nog niet gangbaar waren toen de richtlijn werd opgesteld, waardoor de Commissie daar geen rekening mee had kunnen houden.⁷ Hetzelfde kun je zeggen over de Handhavingsrichtlijn. Toen deze in werking trad, bestond YouTube nog niet (de richtlijn stamt uit 2004 en YouTube is begonnen in 2005), dus de Commissie had moeilijk rekening kunnen houden met de huidige situatie waarin gebruikers zeer gemakkelijk en relatief anoniem auteursrechtelijk beschermde werken aan een groot publiek ter beschikking kunnen stellen. Het Hof had hier dus uit het feit dat de ontstaansgeschiedenis niets zegt over e-mail- en IP-adressen net zo goed kunnen afleiden dat artikel 8 van de richtlijn juist wél kan zien op de 'adressen van de toekomst', maar het Hof kiest ervoor dit niet te doen.

Ten slotte bespreekt het Hof de doelstelling van de richtlijn. Het Hof stelt vast dat er is gekozen voor minimumharmonisatie, en dat de harmonisatie dus is beperkt tot nauwkeurig omschreven informatie. Daarnaast overweegt het Hof dat er een juist evenwicht tot stand moet worden gebracht tussen het belang van de rechthebbenden en het recht op bescherming van persoonsgegevens van gebruikers. Het Hof heeft de noodzaak om een juist evenwicht te vinden tussen deze rechten eerder benadrukt in de zaken *Stadtsparkasse Magdeburg*⁸ en *ProMusicae*.⁹ In *Stadtsparkasse Magdeburg* concludeerde het Hof dat een nationale bepaling op grond waarvan banken zich onvoorwaardelijk konden beroepen op het bankgeheim om niet over te gaan tot het verstrekken van informatie over een rekeninghouder, in strijd was met de Handhavingsrichtlijn. Een

dergelijke bepaling leidt er volgens het Hof toe dat een juist evenwicht tussen de beide grondrechten niet verzekerd is, omdat er geen rekening kan worden gehouden met de specifieke omstandigheden van een geval.

In *Constantin Film Verleih* vindt het Hof (kennelijk) dat het recht op bescherming van persoonsgegevens moet leiden tot een restrictieve interpretatie van artikel 8 Handhavingsrichtlijn, maar gaat daar verder niet op in. Dat is opmerkelijk, nu het toch wel voor de hand zou hebben gelegen om een paar woorden te wijden aan de doelstellingen en systematiek van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), en de in die verordening neergelegde beginselen zoals noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Het lijkt mij overigens niet dat toepassing van deze beginselen zou moeten leiden tot de conclusie dat het in het huidige digitale tijdperk bij voorbaat niet gerechtvaardigd zou zijn om digitale adressen onder artikel 8 van de Handhavingsrichtlijn te scharen. Uiteraard moet de (nationale) rechter wel altijd toetsen of in specifieke gevallen aan de vereisten van de AVG is voldaan, en per geval een afweging van de betrokken belangen maken. Op die manier kan (juist) rekening worden gehouden met de omstandigheden van het geval en een juist evenwicht tussen de grondrechten worden bereikt.

Desalniettemin komt het Hof tot de conclusie het begrip 'adres' in de Handhavingsrichtlijn niet ziet op het e-mailadres, telefoonnummer en/of IP-adres van de gebruiker.

Het gevolg van deze uitspraak is dat Constantin Film Verleih met lege handen staat: los van de fictieve gebruikersnamen van de uploaders, hoeft YouTube geen informatie te verstrekken over de identiteit van de uploaders. Dit brengt met zich mee dat artikel 8 van de Handhavingsrichtlijn in de digitale wereld een dode letter is. Voor heel veel online diensten is het immers niet nodig om een fysiek adres te verstrekken, en is het enige aanknopingspunt om achter de identiteit van een gebruiker te komen een e-mailadres, telefoonnummer of IP-adres. Waarom het Hof niet heeft gekozen voor een meer teleologische interpretatie van de Handhavingsrichtlijn is niet duidelijk, of begrijpelijk gelet op het feit dat het Hof normaal gesproken altijd benadrukt dat het doel en de werking van een richtlijn moet worden gewaarborgd (en er vrijwel altijd een alinea wordt gewijd aan het 'hoog beschermingsniveau' voor auteursrechten). Voor rechthebbenden die hun schade voor online inbreuk vergoed willen zien is deze uitspraak geen goed nieuws, zeker als het Hof de conclusie van de A-G in *YouTube & Cyando* volgt, en bepaalt dat het platform zelf in beginsel niet aansprakelijk gehouden kan worden voor schade. Dan blijft er dus niemand over.

Is dit nu het einde van online handhaving? In Nederland in ieder geval niet. Het Hof verduidelijkt in *Constantin Film Verleih* dat lidstaten weliswaar niet verplicht zijn om te voorzien in de mogelijkheid om afgifte van een e-mailadres, telefoonnummer of IP-adres te vorderen, maar dat lidstaten wel in deze mogelijkheid mogen voorzien.

5 Ibid, punt 30.

6 Concl. A-G P. Cruz Villalón van 22 mei 2014 in zaak C-201/13, ECLI:EU:C:2014:458, punt 47.

7 *VOB/Leenrecht*, r.o. 42.

8 HvJ EU 16 juli 2015, C-580/13, EU:C:2015:485.

9 HvJ EU 29 januari 2008, C-275/06, ECLI:EU:C:2008:54.

De Nederlandse wet voorziet inderdaad in deze mogelijkheid met artikel 834a Rv (in combinatie met artikel 1019a Rv voor IE-inbreuken), artikel 28 lid 9 van de Auteurswet en/of artikel 3:296 BW en 6:162 BW, en de daaruit voortvloeiende rechtsplicht zoals vastgesteld in het arrest *Lycos/Pessers*.¹⁰ In een recente uitspraak van de voorzieningenrechter rechtbank Den Haag, in de zaak *Dish Network/World Stream*, werd internet service provider World Stream op grond van artikel 843a Rv veroordeeld tot het verstrekken van het adres én het e-mailadres van natuurlijke personen die via de diensten van de provider inbreuk hadden gemaakt op IE-rechten.¹¹ Hoewel dit vonnis dateert van vóór de uitspraak van het Hof van Justitie, is er geen enkele reden om aan te nemen dat een uitspraak

nu anders zou uitvallen. Overigens wees de voorzieningenrechter de vordering om ook de telefoonnummers, geboortedata, betalingsinformatie en andere gegevens te verstrekken af, omdat niet duidelijk was geworden waarom Dish Network deze gegevens nodig had om de vermeende inbreukmakers te identificeren. Deze noodzakelijkheidstoets lijkt mij de juiste toets, en de uitkomst van dit kort geding past een stuk beter bij een passende en eigentijdse handhaving van het auteursrecht dan de uitkomst van *Constantin Film Verleih* bij het Europese Hof.

10 HR 25 november 2005, ECLI:NL:HR:2005:AU4019, NJ 2009/550, m.nt. P.B. Hugenholtz (*Lycos/Pessers*).

11 Rb. Den Haag (vzr.) 30 april 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:3980 (*Dish Network/WorldStream*), AMI 2020-5, p. 171.